

Lodenn 2: geopolitikerezh bedel abaoe 1945 **Tem 1: ar brezel yen 1945-1961**

-Goude an Eil-brezel-bed: Churchill : ar rideoz-houarn

-1947: blezad an torr: daou sell àr ar bed enebet : URSS ha SUA

AR BLOC'HAD AMERIKAN

➤ Prezidant amerikan Harry Truman: souten ar Stadoù a ya enep d'ar gomunouriezh

(politkerezh an

➤ **Plañ Marshall**: adsevel Europa get an **OECE** (Aozadur europat evit ar c'henskoazell ekonomikel savet e 1948)

➤ Krouidigezh an **NATO**: Norzh Atlantic Treaty Organization: feur-emglev Norzh Atlantel sinet e 1950 etre Belgia, Kanada, Danmark, SUA, Frañs, RU, Gres, Island, Luksembourg, Norvegia, Izelvroioù....

AR BLOC'HAD SOVIEDEL

>Gwengolo 1947: rentañ-kont Jdanov: souten an holl Stadoù a ya da vout komunist

(demokratelezhioù gwerinel > en Europa Reterel)

➤ Krouidigezh ar **CAEM** (COMECON): Aozadur ekonomikel krouet e 1949 a vode URSS ha an demokratelezhioù gwerinel Reter –Europa.

➤ Krouidigezh ar **Pakt Warszawa**: Emglev milourel savet etre URSS ha Stadoù komunour Reter Europa e 1955.

AR BED RANNET E DAOU VLOC'HAD ENEBET

leader

Bloc'had ar C'hornôg = SUA
kapitalourel ha liberal

Bloc'had ar Reter = bloc'had komunist URSS

Ar broioù ezel

Europa ar C'hornôg+
Japan+Aostralia+ar Reter Nesañ

Europa ar Reter+
Kuba+Sina+Vietnam=

Demokratelezhioù gwerinel

Aliañsoù milourel

NATO Norzh Atlantic Treaty Organization: feur-emglev Norzh Atlantel(1949)

Pakt Warszawa

Patrom politikel hag ekonomikel

demokratelezh- frankizoù kapitalouriezh

Diktatouriezh -komunouriezh

Enkadenoù er bloc'hoù

-Berlin: blokus e 1948-1949
Savidigezh ar Voger 1961
-Brezel Korea 1950-1953
-Enkadenn Kuba 1962

II. Gouzout krouidigezh an ABU hag he c'hefridiou pennañ

Ganet eo an ABU e 1945 e San Francisco.

Paliou an ABU:

- Harpiñ ar peoc'h er bed en ur zoujiñ doc'h gwirioù ar pobloù
- Gwareziñ ar surentez etrevroadel.
- Lakaat ur c'henlabourerezh etrevroadel àr an dachenn ekonomikel ha sokial ha mab-den.
- Doujiñ doc'h gwirioù mab-den.

2. aozadurioù an ABU o fal dezhe eo sikour ar pobloù

- > FAO : aozadur evit ar magiñ hag al labour-douar
- > OMS : aozadur hollvedel evit ar yec'hed
- > UNICEF : aozadur an ABU evit ar vugale

Enkadennoù arall

> Brezel Korea (1950-1953)

blezad brezel 1950-1953: Korea Norzh, komunour, skoazellet get URSS a dagas en ur dremen an 38vet ledenn.

Korea Su: skoazellet get SUA edan gwarez an ABU. Kinnig a reas ar jeneral Mac Arthur implij ar vombezenn atomek àr Sian met TRUMAN, prezidant SUA, a skarzhas anezhañ. (URSS he deus ar vombezenn nukleel abaoe 1948).

Sinet e voe an arsav-brezel e miz gouere 1953. (2.5 milion a dud marv, gloazet..)

> Kuba : 1961

- = misiloù nukleel soviedel staliet e Kuba (komunist get Fidel Castro)
- Kennedy (prezidant SUA) a c'houlennas groñs diget Khrouchtchev tenniñ anezhe hag e savas ur blokus tro-dro an enezenn.
- tost-tre da darzhiñ 3vet brezel-bed

Deiziadoù pouezus

1945: krouidigezh an ABU(ONU)

1947-1991: ar brezel yen

East 1961: moger Berlin

1989-1991: diskaret eo ar voger Berlin hag ar bloc'had komunist hag URSS

1957: feur-emglev Roma:krouidigezh ar KEE(Kumuniezh ekonomikel Europa)

1992: feur-emglev Maastricht : ganedigezh Unvaniezh Europa

2002: an Euro.

ABU: Aozadur ar Broadoù Unanet

Blokus: stankiñ hentoù daremprediñ ur gêr pe ur vro a-benn difenn dezhi mont e-daremprediñ get an diavaez pe bout pourvezet.

Brezel yen: mare a oa stank ha tenn-kenañ an darempredoù etre ar Stadoù-Unanet Amerika hag URSS etre 1947 ha 1961 hep ma vehe emgannoù àr-eeun etreze.

Rideoz-houarn: tro-lavar ar C'hentañ Ministr W. Churchill evit envel an harz arouezel a oa etre ar broioù reterel hag ar broioù ag ar bloc'had kornôgel hag a ranne Europa e daou damm betek 1989.

RFA: Republik federal Alamagn, Bonn ar gêrbenn

RDA: Republik demokratel Alamagn, kêrbenn : Berlin

Pakt Warszawa: Emglev milourel savet etre URSS ha Stadoù komunour a Reter Europa e 1955.

NATO(OTAN): Norzh Atlantic Treaty Organization: feur-emglev Norzh Atlantel sinet e 1950 etre Belgia, Kanada, Danmark, SUA, Frañs, RU, Gres, Island, Luksembourg, Norvegia, Izelvroioù.. Broioù ar bloc'had kornôgel.

Plañ Marshall: ur c'henskoazell ekonomikel savet e 1948 evit Europa ar C'hornôg

Demokratelezhioù gwerinel =demokratelezh pobl: broioù komunour Europa ar Reter a veze graet demokratelezhioù pobl doc'hte get URSS. Diktatourelzhioù e oant da vat.

Ar frank-eskemm: frankiz mont-dont evit ar marc'hadourezhioù, ar servijoù hep harz maltouterel d'ar bevennoù.

Ledanaat: digoriñ ar KEE hag UE goude da Stadoù nevez.

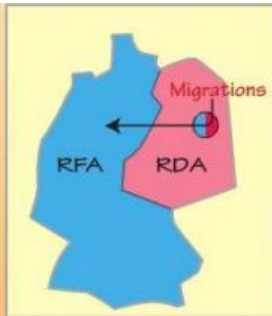
Blokus Kornôg-Berlin
1948-1949

Tec'het kuit a rae an
Alamaned ar Reter
1949-1961

Moger Berlin
1961-1989

Dispenn ar Voger Berlin
hag adunvanet eo
Alamagn 1989-1990

ALAMAGN HA BERLIN DA VARE AR BREZEL YEN

E 1948, a-benn enebañ doc'h bodadenn an tri zakad dalc'het a broioù ar C'hornôg, he doa savet URSS ur blokus en-dro da Verlin evit enebañ doc'h an diviz-mañ ha stankiñ an hentoù daremprediñ.

Etre 1949 ha 1961 etre 2.6 ha 3 million a Alamaned a RDA o doa tec'het kuit, en ur dremen dre Gornôg Berlin. Emañ dreist-holl ur boblañs yaouank, oberiant, ar pezh a gas ur gudenn ekonomikel bras evit an RDA hag a vank ur dorn-labour.

Divizet he doa RDA, skoazellet get URSS, a-benn paraat d'an dud da vonet kuit, sevel ur voger 155km hirder en-dro da Gornôg Berlin e miz Eost 1961. Arouez ar brezel yen eo ar Voger Berlin hag arouez ar bed rannet e daou vloch'ad.

D'an 9 a viz Du 1989 e voe dispennet Moger Berlin hag e 1990 e voe adunvanet Alamagn. Diskaret eo ar gomunouriezh e Reter Europa.

BERLIN: ar blokus soviedel
1945: rannet eo Alamagn ha Berlin trec'het e peder zonenn (e kornôg ar zonenn c'hall, saoz hag amerikan) hag e reter ar zonenn rus.
1948: bodet eo ar zonennoù dalc'het e kornôg etre ar R-U, SUA ha Frañs
>1948: a-benn nac'hiñ d'ar fed e oa bodet an tri zakad, ar Soviediz a ziviz kontroliñ Berlin gornôgel : staliadenn ur blokus tro-dro Berlin gornôgel.
➤ Pont kirri-nij a-benn pourveziñ an annezidi é chom e Berlin gornôgel
➤ Stalin, goude ur blez a zivizas tenniñ e vagadoù soudarded ag an Arme Ruz
➤ An disoc'h: 1949: rannadur Alamagn e daou
RFA: Republik federal Alamagn, Bonn ar gêrbenn
RDA: Republik demokratel Alamagn, kêrbenn : Berlin

➤ **Saverezh Moger Berlin, 1961:**
-RDA, skuizh da welet hec'h annezidi é tec'het kuit doc'h ar renad komunist en RFA (etre 2.6 milion ha 3 milion) en ur dremen dre Berlin Gornôgel, a zivizas a-benn herzel da vonet kuit, da sevel ur voger 155 km hirder en-dro da Gornôg Berlin e miz Eost 1961.
➤ **9 aviz Du 1989: dispenn ar Voger Berlin:** digor eo an harzoù etre RFA ha RDA
1990: Alamagn adunvanet:
>1991: 15 Republik en URSS a ziklêrias o emrenerezh: ganedigezh Rusia ha fin ar bloc'had komunist.

An distenn 1962-1975

Deroù ar c'henvevañ peoc'hiek

-Marv eo Stalin e-penn URSS e 1953

➤ An distenn a grogas etre an Daou Vras

➤ 1956: Nikita Khrouchtchev a ginnigas kenveviñ

Ha kavout un dachenn-emglev :ar c'henvevañs peoc'hiek

(taliñ doc'h dañjer ur brezel nukleel.)

➤ ar c'hempouez dre ar spont: ober aon d'e enebour en ur sevel armoù (hini nukleel dreist-holl) , derc'hel a reas ar peoc'h en abeg e oa an aon bras bout distrujet get an enebour.

Troc'h etre URSS ha Stadoù Reter Europa:

Hungaria E 1956

Nevez-Hañv e Praha (Tchekoslovakia) : 1968

> Kaset e oa an Arme Ruz , nac'hiñ a reas URSS koll an demokratezhioù gwerinel hag a oa ur skoed gwarezour enep Europa gornôgel

An enkadennoù da vare an Distenn

➤ Saverezh Moger Berlin, 1961:

-RDA: skuizh da welet he annezidi kuitaat ar renad komunist en RFA, en ur dremen dre Berlin Gornôgel, a savas Moger Berlin

➤ Kuba : 1961 , misiloù nukleel soviedel staliet e Kuba (komunist get Fidel Castro)

- Kennedy(prezidant SUA) a c'houlennas groñs diget Khrouchtchev tenniñ anezhe hag e savas ur blokus tro-dro an enezenn.

-tost-tre da darzhiñ 3vet brezel-bed

An distenn en e barr

➤ Tabutoù ha kenemglevioù etre an Daou Vras

➤ 1972: emglevioù SALT 1 a-benn herzel an armoù

➤ 1973-1975: Kuzuliadeg war surentez hag ar c'henlabour en Europa(CSCE) en Helsinki, Gouere 1973 get SUA, URSS hag ar Stadoù eus Europa(35) : doujiñ doc'h ar bevennoù ha nac'hiñ emellout en aferioù diabarzh.

Ar "brezel gouyen"(1975-1985: distro ar brezel yen?)

Fin ar blezadoù 70: **darempredoù gouyen** etre an Daou Vras a stalias euromisiloù : brezel an armoù adkroget.

E 1983, Ronald Reagan a roas lañs da "**brezel ar stered**", programm evit sevel ur skoed enepbannelloù frammet diàr loarelloù aveet get skinoù lazer anvet IDS(Initiative de défense stratégique)

1979: kas a reas URSS bagadoù soudardel en Afghanistan= gourdrouz ar peoc'h.

Gorbatchev ha difloskadur ar blok soviedel er blezadoù 90:

E-penn URSS e teuas Mikhail Gorbatchev e 1985; Buan a-walc'h e kroge-eñ get ur politikerezh ledan adreizhiadur a yae e-barzh an Istor edan anv a b-perestroika, da lâret eo "adsavadur" pe "adframmadur", digoradur an ekonomiezh, demokratiziñ.

> 1987: Mikhaïl Gorbatchev , e-penn URSS abaoe 1985 a sinas get Ronald Reagan(Prezidant SUA) emglevioù disarmiñ e Washington

Diskaret eo ar gomunouriezh e Reter Europa:

>1989-1991: Europa Reterel en he zoull: achumant ar renadoù komunist

9 Du 1989: kouezhet eo moger Berlin

1990: Alamagn adunvanet

>1991: 15 Republik en URSS a ziklêrias o emrenerezh Ganedigezh Rusia

FIN AR BREZEL YEN

SUA: "jañdarmed ar bed"

L'UNION EUROPÉENNE

CONSTRUCTION EUROPÉENNE LES ÉTAPES :

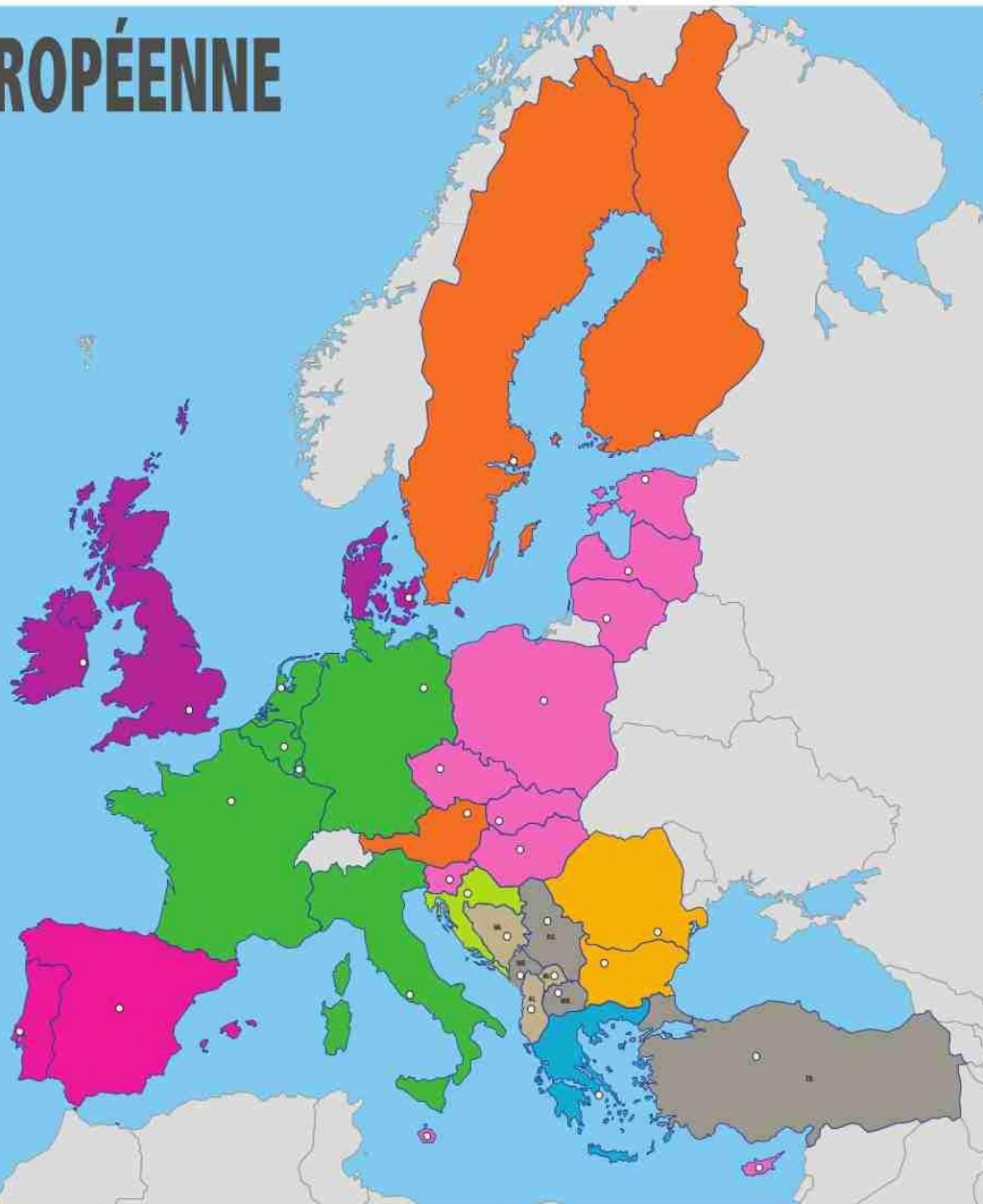

Pays candidats à

BULGARIE (B)
MACÉDOINE (M)
MONTÉNÉGRO (M)
SERBIE (S)
TURQUIE (T)

Pays potentiels

ALBANIE (A)
BOURVIE-HERZÉVINE (B)
ROUMANIE (R)

L'UNION EUROPÉENNE EN 2013
28 Etats membres
Population : 506.7 millions d'habitants
Superficie : 4 385 549 km²
24 langues officielles

Bruxelles BELGIQUE	Vilnius LITUANIE
Sofia BULGARIE	Luxembourg LUXEMBOURG
Prague REP. TCHÈQUE	Budapest HONGRIE
Copenhague DANEMARK	La Valette MALTE
Berlin ALLEMAGNE	Amsterdam PAYS-BAS
Tallinn ESTONIE	Vienne AUTRICHE
Dublin IRLANDE	Varsovie POLOGNE
Athènes GRÈCE	Lisbonne PORTUGAL
Madrid ESPAGNE	Bucarest ROUMANIE
Paris FRANCE	Ljubljana SLOVÉNIE
Zagreb CROATIE	Bratislava SLOVAQUIE
Rome ITALIE	Helsinki FINLANDE
Nicosie CHYPRE	Stockholm SUÈDE
Riga LETTONIE	Londres ROYAUME-UNI

Perak kenlabourat goude an Eil Brezel-bed?

- a-benn parraat ur brezel gall-alaman arall.
- a-benn en em zistagiñ doc'h an daou vloc'had.
- Adsevel Europa rivinet ha rannet get ar Brezel yen.
- A-benn en em wareziñ doc'h ar gourdrouz soviedel.

Saverezh europat

1951: krouidigezh CECA (àr intrudu Jean Monnet ha Robert Schuman): Kumuniezh Europa evit ar glaou hag an dir. Lakaat a ra boutin produadurioù glaou ha dir Frañs, RFA, Italia ha Benelux.

1957: feur-emglev Roma:ganedigezh ar KEE(CEE): Kumuniezh ekonomikel Europa pe Marc'had boutin. Torret eo tamm-ha-tamm ar c'hlouedoù maltouterezh.1992: Feur-emglev Maastricht(KEE>UE)

Prantadoù pennañ saverezh Europa

1951: CECA

Kumuniezh Europa evit ar glaou hag an dir

(Communauté européenne du charbon et de l'acier)

6 bro a Europa ar C'hornôg

1951: 6 bro a Europa ar C'hornôg a ziviz unaniñ: **Frañs, RFA, Italia ha Benelux(Belgia, Luksembourg, Izel-Vroioù)**

Palioù

- Lakaat a ra boutin produadurioù glaou ha dir
- Frankiz mont-dont evit ar glaou hag an dir

1957: feur-emglev Roma KEE Kumuniezh ekonomikel Europa

6 bro goude 12

1957: ar C'hwec'h bro ag ar CECA

1973: **R-U, Danmark hag Iwerzhon**

1981: **Gres**

1986: **Spagn ha Portugal : Europa an 12**

Palioù

- Kas àr-raok un diorren ekonomikel ha sokial etre ar pobloù
- Kas àr-raok ar peoc'h hag ar frankiz
- Krouiñ ur marc'had boutin
- Sevel **politikerezhioù boutin evit al labour-douar boutin(PAC)** pe evit an energiezh hag an trañsport (Kumuniezh Europa an energiezh atomek pe Euratom).
- Torriñ ar skoilhoù evit ar c'henwerzh, kas àr-raok ar frankeskemm da lâret eo **ur marc'had diabarzh bras** ma c'hell ar marc'hadouriezhioù, ar servijoù hag an dud mont ha dont frank

1992 : feur-emglev Maastricht Unvaniezh Europa

12 a 28 bro ezel

1995: **Sweden, Finland hag Aostria: Europa ar 15.**

2004: broioù a kreiz ha reter Europa dieubet doc'h ar beli komunist:**Kiprenez, Estonia, Latvia, Lituania, Malta, Polonia, Republik tchek, Slovakia, Slovenia, Hungaria: Europa ar 25**

2007: **Roumania, Bulgaria: Europa ar 27**

2013: **Kroatia: Europa An 28**

Palioù:

- Kas àr-raok un egor monedone frank evit an dud er Stadoù o doa sinet an emglevioù Schengen.(1995).
- Sevel ur **moneiz boutin: euro**
- krouidigezh **ar geodedourezh europat** a ro muioc'h a wirioù da izili UE.
- Krouidigezh **Karta ar gwirioù diazez:** testeni get un dalvoudegezh wirel, bodet eo enni an holl wirioù keodedel, politikel, ekonomikel ha sokial o deus keodedourien Europa.